

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XXIII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

vini vaporem primo ad se trahit, post discutit; proinde ferentem vindicat à crapula. *Aristotel.* *Hyacinthus* sereno cœlo superbire dicitur impensius, nubilo obscurior. Pertinaci frigiditate densat corpora atque reficit, & gestantem à faviente peste adferit. *Sardonia* ex *Sardio* & *Oniche* composita gemma; Vnguis humani carnibus impositi speciem gerit inversa. Generosiores radices à quadam nigricante basi, *Onychas* primum repræsentant; hinc subrubente præcinguntur *Zona*, à qua in gyri modum alba ambiuntur linea; rum ampliore intercapedine in ampliorem meant circulum: postremo omnibus iis *Zonis*, altera quædam substernitur basis. Magnæ apud Græcos hæc gemma autoritatis. *Policrates* Samiorum Tyrannus tanti aestimavit, ut, cum faventi perpetuo fortunæ, iratam subjungere vellet; annulum, in quo ille, in mare abjecerit. *Onychites* *Colonia*, in Templo trium Regum palmo est latior. *Agricola.* Ejus venæ lactæ ita discurrunt, ut duorum juvenum exprimant capita: nigra, ut & serpentem, qui ex fronte superioris capitis, in inferioris descendat frontem, & caput *Æthiopis*, cui barba nigra. Id vero super mandibulam candidi locatum est capitis. Duo *Onyches* sub mensa confitcati, ad eò inardescunt, manus ut ferre nequeant.

CAPUT XXIII.

DE JASPIDE, NEPHRITHICO,
& ACHATE.

Jaspis femori alligatus uteri & sanguinis fluxum, nullo qui fistitur remedio, fistit; hæmorrhagiam autem narium à collo suspensus. *Sennert. l. 5. Epitom. scient. Natural.* Super os stomachi adstrictus, per diem ad noctem ab Epilepticis portatus, si subsequatur sudor à paroxysmo liberat; sin minus concidit æger. *Baccius de gemmis.* *Plinius* testatur undecim unciarum à se visum, formatam que inde effigiem *Neronis* thoracatam. *Plinius l. 37. cap. 9.* Reperitur in
Silice:

Silice cœrulei coloris, qui ad pedes novem durare solet, & inde vicissim saxum sequitur, arenarium, fuscum, longum circiter duodecim pedes, jaspidis expers. *Agricola l. 6. de fossil.* Ex *Thalesu Iudæi* auctoritate, quædam peregrinæ ejus species inventæ sunt. Homo in quodam conspectus, huic scutum in collo, cuspis in manu, serpens sub pedibus: ei contra omnes inimicos virtus. Homo cum fasciculo in collo in altero; cujus virtus omnes discernendi morbos ac sanguinem restringendi. *Lemnius de gemmâ Biblicâ.* Galenum in digito gestasse fama est. Invenitur & cruce signatus viridis, ne quis submergatur efficax. Ad Iaspidem *Nephriticus* refertur; cui natale Hispania nova solum. *Sennert. l. 7. Inst. l. 5. p. 1. sect. 1. cap. 17.* Pinguis ei superficies semper, & oleo videtur illita. Variis formis effigiatum gestant Hispani. Stupendas ejus vires multa comprobant. *Vnzer. de Nephritide l. 1. c. 27.* Calculo collo appendus ita comminuit, ut per utrumque etiam oculum & torum habitum corporis quærant sibi exitum. Testis Lipsensis quidam Mercator, cui accidere talia, ita ut, ob falsedinem & acrimoniam sabuli, uterque rubuerit oculus. Destillationes à capite ad thoracem descendentes absumere, ejusdem dicit uxor. cum enim per trium septimanarum gestasset spacium, liberata est; à Medicis non poterat. Urinam suppressam provocare, ibidem habetur. Singulare verò hoc, quod aliquandiu gestatus, ingentem excitet pruritum: Cessat tamen bidui aut tridui spatio, redit applicatus. Subcutaneos etiam parit cuniculos, qui si rumpantur, haud exiguam produunt arenularum copiam. Reparatur singulari ac secreto artificio, & præparati drachma una & semis, pro dosi, cum aqua petroselini & juniperi exhibetur. At nocet faburra si ventriculum onustum invenerit. Ambigit *Libav. t. Synt. art. Chymic. l. 1. cap. 14.* Vi propria an aliena ea faciat. Evenit interdum (verba ejus) naturam stimulatam vel sola persuasione firmaque fiducia de aliqua re concepta id peragere, quod nos objecto, primum motum danti phantasia, adscribimus. Sed nec in omnibus.

NDA

post dicitur; pro
 Strigil. Syer
 imperius, ubi
 denia corpora
 esse adhibi. Ser
 lita gemma; Vn
 genti inverfa. Cen
 onre basi; Oxyta
 obente præcipua
 a ambiduoque hinc
 pliorem mentio
 nis, altera quædam
 Græcos hanc gemmâ
 Tyrannos cano
 no fortunæ, jura
 o ille, in mare de
 plo trium Regum
 ne lachry ita di
 mant capita: in
 superioris capiti
 caput. Athyrop
 andibulum cano
 es sub mensa cano
 terre nequarum.

XIII
 RHITHIC
 TE.

& Ganguia hinc
 silite; hæc
 s. Sæmæ à h
 onachi adhibi
 poratus, si hinc
 in mian concel
 tellarum ambiduo
 de inde effigiat
 cap. 9. Repet

bus par est efficacia, uti nec par assensus fidesque, nisi velis dicere, non tantum patientem debere esse calculosum, sed & talem dispositionem habere, ut lapidis vim admittere queat. Et certe lapidem Nephriticum in multis inefficacem gestatu deprehensum est. Achates ex Sicilia fluvio ejusdem nominis nomen invenit. In illo ita discurrunt venæ & maculæ, ut modo palumbum exprimat, modò cornu, modò arbusculam unam, duas, pluresve ut nemus appareat. Vidit Camillus Pisauriensis quendam, in quo in planicie quasi septem arbores. In Pyrrhi Regis Achate novem Musæ à natura erant cum Apolline, & Musis sua insignia. Illa quæ unius coloris est, in olla plena olei cocta cum pigmentis, & intra duas horas subtervefacta, unum colorem ex omnibus facit minii. Dalechamp. in Plin. 37. Agricola l. 6. fossil. Plinius lib. 37. cap. 1. Concludat hoc caput Alexandri Magni gemma, quæ posita in lance, omnia alterius lancis pondera suo vincebat: unde triumphantem dixere: vincebatur, si quantum primoribus digitis capi potest cineris, adjiceretur. Ficcart. in orat. de lusb. natura.

CAPUT XXIV.

DE RUBINO, CARCHEDONIO,
Sandastro, Chrysolito, & aliis
nonnullis.

Rubinus est coloris egregiè rubentis. Tanta interdum ejus magnitudo, ut ex eo vasa sextarium fere capientia fiant. *Carchedonius* sic dictus quod apud Garamantas & Nasamonas in Syrtibus inventus Carthaginem deferrebat; alias Granatus. Illis signantibus, quamvis in opaco ceras liquefcere Archelaus autor est. Non comburitur etiam igne. *Sandastro* rufus in aureo color, intus fulgent aureæ guttæ, velut in translucido stellantes, quæ quo plures fuerunt, eo preciosior est gemma. Quoniam autem ferè stellarum hyadum & numero & dispositione stellatur, ob id Chaldæis in
cere-